

Flens kommun
flenskommun@flen.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Malmaskolan i Flens kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Flens kommun att senast den **23 september 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Flens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5 a och 8 §§ skollagen; Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det finns tydliga, fungerande och hos personalen förankrade rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. I detta ingår att se till att det finns rutiner på skolenheten för hur samarbetet med elevhälsan samt eventuell extern utredningskompetens ska ske vid utredningen av om en elev behöver särskilt stöd.
- Rektorn ska se till att de extra anpassningarna dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt.
- Rektorn ska se till att alla lärare anmäler till rektorn om de har elever som, trots att extra anpassningar har getts, riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller om det finns

särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

- Rektorn ska se till att samråd sker med elevhälsan i utredningen om det inte är uppenbart obehövt.
- Rektorn ska se till att ett åtgärdsprogram utarbetas om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd samt se till att eleven ges stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver.
- Rektorn ska se till att beslutade åtgärder kontinuerligt följs upp och utvärderas så att insatserna utgör ett tillräckligt stöd för eleverna.
- Rektorn ska se till att elevernas behov av studiehandledning på sitt modersmål tillgodoses.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Flens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att samtlig personal alltid anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Flens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet så att eleverna får pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsans insatser stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Rektorn ska se till att elevhälsans samtliga kompetenser används i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
- Rektorn ska se till eleverna ges studie- och yrkesvägledning som stödjer deras val av studier och framtida yrken.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Flens kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. (2 kap. 10 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp hur väl förskoleklassen arbetar i riktning mot de nationella målen. Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Det systematiska kvalitetsarbetet avseende förskoleklassen ska dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn av Malmaskolan visar att det finns omfattande brister i arbetet med att anmäla, utreda och tillgodose elevers behov av särskilt stöd, inklusive studiehandledning på modersmålet. Av skolenhetens egen redovisning av kunskapsresultat för läsåret 2017/18 framgår att en stor andel av eleverna inte nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i läsförståelse i slutet av årskurs 1. Vidare visar nationell statistik över terminsbetygen i årskurs 6, läsåret 2017/18, att skolenhetens genomsnittliga betygspoäng var betydligt lägre än genomsnittet i Flens kommun och i riket i flertalet ämnen. Därför är det allvarligt att skolenheten saknar fungerande rutiner som stödjer arbetet med att ge elever de extra anpassningar och det särskilda stöd som de har behov av. En konsekvens av detta är bland annat att samtliga elever i behov av särskilt stöd inte får detta. Utredningen visar också att det finns ett ökat behov av samverkan mellan skolenhetens lärare och elevhälsan i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd samt i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Skolenheten saknar också tydliga och förankrade rutiner som säkerställer att uppgifter om kränkande behandling anmäls till rektorn och huvudmannen. Därmed har huvudmannen inte säkerställt att man på Malmaskolan upptäcker och förhindrar kränkande behandling. Dessutom behöver rektorn se till att skolenhetens systematiska kvalitetsarbete även omfattar förskoleklassen samt se till att eleverna ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

De extra anpassningarna dokumenteras inte alltid

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmaskolans arbete med extra anpassningar. Utredningen visar att lärare inte alltid dokumenterar de extra anpassningar som genomförs i undervisningen. Detta leder till att de extra anpassningarna blir svåra att följa upp och utvärdera samt riskerar att medföra att elevers eventuella behov av ytterligare anpassningar eller särskilt stöd inte uppmärksammas.

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Av skollagen framgår vidare att i årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 23) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att det är viktigt att hitta former på den enskilda skolan för hur lärare och övrig skolpersonal som är involverade i arbetet med de extra anpassningarna kan samarbeta och överföra information om de extra anpassningarna och elevens utveckling. Det är också centralt att lärare och övrig skolpersonal följer upp om de extra anpassningarna är effektiva, eller om de eventuellt måste förändras eller intensifieras. Det framgår vidare (s. 16) att om en elev får stöd i form av extra anpassningar ska detta dokumenteras i elevens skriftliga individuella utvecklingsplan, i de årskurser där sådana finns.

Det finns brister i Malmaskolans arbete med extra anpassningar. I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan samt rektorn framkommer att elever ges extra anpassningar inom ramen för undervisningen. Vidare framkommer att det finns en rutin som anger att de extra anpassningarna ska dokumenteras i ett kommungemensamt, digitalt system benämnt Unikum. Enligt lärare, rektorn och representanter för elevhälsan följer inte alla lärare denna rutin vilket får till följd att skolenheten saknar en fullständig bild av hur behovet av extra anpassningar ser ut samt om och hur behovet tillgodoses.

Det finns brister i arbetet med särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande brister i Malmaskolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att skolenheten saknar förankrade rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Vidare visar utredningen att elevers behov inte alltid anmäls till rektorn, vilket får till följd att elevers eventuella behov av särskilt stöd inte alltid skyndsamt utreds och tillgodoses. Utredningen visar också att samverkan med elevhälsan är begränsad samt att insatta åtgärder inte alltid följs upp

och utvärderas. Bristerna medför sammantaget att inte alla elever som är i behov av särskilt stöd får det, vilket påverkar elevernas möjlighet att nå kunskapskraven.

Av skollagen framgår att om det kan befaras att eleven, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå samt när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Enligt läroplanen för grundskolan, avsnitt 2.8, har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40, s. 27) med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram framgår att rektorn bör skapa rutiner för att säkerställa att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd görs, samt avgöra vem som ska ansvara för utredningen. Vidare bör rektorn skapa rutiner på skolenheten för hur samarbetet med elevhälsan samt eventuell extern utredningskompetens ska ske vid utredningen av om en elev behöver särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna.

Det finns omfattande brister i Malmaskolans arbete med särskilt stöd. I intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer motstridiga uppgifter avseende arbetet med att anmäla, utreda och tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Enligt rektorn finns kommungemensamma rutiner för arbetet som följs på skolenheten. Det som är oklart är, enligt rektorn, hur samverkan med elevhälsan ska gå till vad gäller utredning och beslut om särskilt stöd. Det finns också enligt rektorn en risk för att elevers eventuella behov av särskilt stöd inte utreds på grund av att lärarnas dokumentation av extra anpassningar brister. Enligt lärare fungerar inte rutinerna för att anmäla, utreda och tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Rutinerna innebär att om en elev riskerar att inte nå kunskapskraven ska ansvarig lärare kontakta rektorn per e-post. Därefter ska ärendet diskuteras i skolenhetens elevhälsoteam, där rektorn ingår, och en eventuell utredning genomförs i teamet. När utredningen är genomförd ska elevens behov av särskilt stöd tas upp med ansvariga lärare under ett så kallat elevhälsomöte. En lärare beskriver att hen för över ett år sedan anmälde en elevs behov av särskilt stöd till teamet men ännu inte fått någon återkoppling eller stöd från teamet. Aktuell lärare försöker på egen hand ge eleven stöd i undervisningen men märker att eleven inte har utvecklats kunskapsmässigt. I intervju med elevhälsan beskrivs att Malmaskolan inte har några rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt representanter för elevhälsan har arbetet stannat av på grund av att

skolenheten nu vill införa ett nytt sätt att arbeta med fokus på att röja hinder i lärmiljön för att eleven ska utvecklas. Enligt flera av representanterna för elevhälsan finns det elever på skolenheten i behov av särskilt stöd, exempelvis på grund av stora inlärningssvårigheter, som inte får detta. Åtgärdsprogram saknas för flera elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd och skolenhetens arbete med att följa upp och utvärdera insatser fungerar inte fullt ut.

Elevhälsans kompetens tillvaratas inte fullt ut i arbetet med särskilt stöd. Det framkommer i intervjuer att skolenheten har ett elevhälsoteam som består av specialpedagog, kurator, skolsköterska, speciallärare samt rektorn och den biträdande rektorn. Lärare beskriver att de i ökad utsträckning vill samverka med och ha stöd av elevhälsoteamet i arbetet med särskilt stöd. Som exempel framför flera lärare att det finns elever med behov av särskilt stöd i form av samtal med kurator som inte får detta. Lärarna har fått veta att kuratorn inte arbetar direkt mot eleverna. Lärarna beskriver att de har stöd av skolenhetens speciallärare i arbetet med särskilt stöd. Specialläraren samarbetar med lärarna i arbetet med att kartlägga och bedöma elevers behov av stöd samt utforma stödinsatser och utarbeta åtgärdsprogram. Specialläraren arbetar också med att ge stöd till elever.

Skolenhetens rektor och huvudman har den 2 maj 2019 skriftligen lämnat kompletterande information om hur behovet av särskilda stödinsatser ser ut på skolenheten. Av informationen framgår att 20 elever bedöms vara i behov av särskilt stöd, varav 13 har aktuella åtgärdsprogram. Vissa av dessa åtgärdsprogram behöver snarast utvärderas enligt rektorn. Vidare framgår att för 6 av de 20 eleverna pågår arbete med att utarbeta åtgärdsprogram. Enligt rektorn har en av de 20 eleverna ett inaktuellt åtgärdsprogram och elevens behov av fortsatt stöd behöver utredas enligt rektorn. Det finns också 4 elever där utredningar av behovet av särskilt stöd pågår.

Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd omfattar inte studiehandledning på modersmålet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmaskolans arbete med studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att skolenheten saknar tydliga och förankrade rutiner för att utreda och tillgodose elevers behov av studiehandledning på sitt modersmål. Det finns elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål som inte får detta. Sammantaget riskerar dessa brister att negativt påverka berörda elevers språk- och kunskapsutveckling.

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om det kan befaras att eleven, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver detta.

Det finns elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål som inte får detta. I intervjuer med rektorn och lärare beskrivs att skolenheten har många elever med andra modersmål än svenska. Skolenheten har anställt modersmållärare som ger elever studiehandledning på modersmålet i ett av språken. Det finns dock elever som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål som inte får detta. Det är lärarna i de olika arbetslagen som avgör om en elev är i behov av studiehandledning och planeringen av insatsen sker tillsammans med modersmållärarna. Studiehandledning på modersmålet ges inte som en extra anpassning eller ett särskilt stöd och dokumenteras inte i det digitala systemet Unikum eller i ett åtgärdsprogram.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Malmaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmaskolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Utredningen visar att skolenheten inte har några skriftliga rutiner för hur en anmälan om kränkande behandling ska göras. Lärare vet emellertid att de ska göra en anmälan till rektorn om de får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Det är emellertid upp till varje lärare att avgöra allvaret i situationen och först därefter gå vidare med en eventuell anmälan. Därmed föreligger en risk för att inte samtliga ärenden kommer till rektorns och huvudmannens kännedom. Detta leder i sin tur till att huvudmannen inte kan vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Enligt skollagen är en lärare, forskollärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn i sin tur är skyldig att anmäla detta vidare till huvudmannen.

Skolenhetens personal anmäler inte alltid uppgifter om kränkande behandling till rektorn och skriftliga rutiner saknas. Malmaskolans plan mot kränkande behandling revideras under våren 2019 och skolenhetens personal är delaktig i arbetet. Enligt rektorn kommer den nya planen att innehålla rutiner för hur en anmälan om kränkande behandling ska göras. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att rektorn och övrig personal skiljer på incidenter och kränkningar. Kränkningar ska dokumenteras och anmälas till rektorn. Då ska den som anmäler ha pratat med eleven för att efterhöra hur eleven upplever det inträffade. En incidentrapport skickas direkt till rektorn utan krav på att eleven ska höras i ärendet. Det framkommer i intervjuer med elever och lärare att Malmaskolan har problem med ett kränkande språkbruk som lärarna ingriper mot dagligen. Det framkommer också i intervjuer med lärare att det är upp till varje lärare att värdera hur allvarlig en händelse är och om den ska anmälas till rektorn. Enligt lärare har rektorn informerat om att en anmälan endast ska göras om

det är nödvändigt. Därför har lärarna anmält betydligt färre situationer innevarande läsår är tidigare läsår.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Malmaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Elevhälsan behöver i ökad utsträckning stödja elevernas utveckling mot målen

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans arbete med att stödja elevernas utveckling mot målen. Utredningen visar att elevhälsan och övrig personal i låg uträkning samverkar i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Mot bakgrund av de omfattande brister som Skolinspektionens utredning visar vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd, är det särskilt angeläget att elevhälsan och övrig personal samverkar i arbetet med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Avsaknad av psykolog medför vidare att elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete försvåras.

Av skollagen framgår att för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Det framgår vidare att det för medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbete med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Det finns brister i elevhälsans arbete. Som framkommer tidigare i detta beslut finns omfattande brister i skolenhetens arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, bland annat bristande samverkan mellan elevhälsan och lärarna. Skolenheten har ett elevhälsoteam. I teamet ingår rektorn och den biträdande rektorn samt speciallärare, specialpedagog, kurator och skolsköterska. Specialpedagogen, kuratorn och skolsköterskan tillhör kommunens centrala elevhälsa och har inte rektorn som chef.

Ingen psykolog deltar i det hälsofrämjande och förebyggande arbete i Malmaskolan. Enligt representanter för elevhälsan och lärare är det framförallt specialläraren som deltar i det individuellt inriktade arbetet, exempelvis med särskilda stödsatser. Flera lärare har i arbetet med särskilt stöd uttryckt behov av psykosociala insatser men fått veta att kuratorn inte arbetar direkt mot elever.

I rektorns skriftliga information till Skolinspektionen inför tillsynsbesöket samt i intervjuer med rektorn och elevhälsoteamet beskrivs elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande insatser. Innevarande läsår arbetar elevhälsoteamet förebyggande och hälsofrämjande genom så kallade elevhälsomöten. Elevhälsomötena ska enligt rektorn leda till en ökad samverkan mellan elevhälsans kompetenser och lärarna samt till ett ökat fokus på förändringar i elevernas lärmiljö. Under elevhälsomöten träffar elevhälsoteamet ett arbetslag i taget. Arbetslaget får lyfta aktuella dilemman och problem i sitt arbete och får under mötet stöd i att hitta lämpliga lösningar för att hantera och förbättra situationen. Elevhälsomötena innebär att lärarna regelbundet får träffa elevhälsoteamet för att diskutera lärmiljön. Utöver elevhälsomötena genomför elevhälsoteamets deltagare inga generella, hälsofrämjande eller förebyggande insatser på skolenheten. I en av lärarintervjuerna framkommer att det finns ett behov av att kartlägga elevernas kunskapsutveckling på individ- och gruppnivå för att kunna genomföra adekvata förebyggande och hälsofrämjande insatser. Enligt lärarna vore det bra att få stöd av elevhälsans kompetenser i detta arbete.

Eleverna ges inte någon studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmaskolans arbete med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning. Utredningen visar att det inte sker någon kontinuerlig och integrerad studie- och yrkesvägledning i grundskolan, vilket försämrar elevernas förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Av skollagen framgår att elever i grundskolan ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Enligt läroplanen för grundskolan, avsnitt 2.8, har rektorn ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder inför fortsatt utbildning. Vidare framgår av läroplanen, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180, s. 15) med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning, framgår att rektorn bör se till att studie- och

yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Det framgår vidare (s. 18) att eleven ställs inför valsituationer redan tidigt under sin skolgång och behöver kunskaper och erfarenheter som underlag för sina val. Det är viktigt att eleven kontinuerligt ges stöd i den utvecklingen genom möjligheter att prova på och ställas inför olika utmaningar. Att ringa in intresseområden för framtiden kan vara en lång process. Här behöver eleven få information, stöd och vägledning för att kunna pröva och förkasta olika valmöjligheter på sin väg mot ett väl underbyggt val. Studie- och yrkesvägledningen behöver också finnas tillgänglig som stöd vid specifika valsituationer. Det är viktigt att det finns en övergripande planering för hur undervisning, information och vägledningssamtal kan bilda en helhet och en röd tråd för eleven. Det anges också (s. 26) att genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till. Enligt läroplanerna ska skolan bidra till att elevernas val av framtida utbildning och yrken inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Det är därför viktigt att vägledningsprocessen börjar tidigt och att skolan vinnlägger sig om att belysa branscher och yrken på ett allsidigt sätt. Att våga pröva något som känns obekant kan bli lättare om man får träffa personer som gjort otraditionella val eller om man själv får pröva på ett yrkesområde under handledning. Ett normkritiskt perspektiv behöver beaktas när skolan bjuder in yrkesverksamma vuxna eller när eleverna på andra sätt ges möjlighet till arbetslivskontakter.

Det finns brister i Malmaskolans arbete med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning. Enligt rektorn saknar skolenheten en studie- och yrkesvägledare och han känner inte till om lärarna genomför några insatser för att stödja elevernas framtida val av studier och yrken. Vidare framkommer i intervjuer med lärare att de inte har planerat för och inte genomfört någon studie- och yrkesvägledning inom ramen för sin undervisning. Enligt elever har de inför sitt språkval fått information av en lärare från Stenhammarskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Malmaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Malmaskolans systematiska kvalitetsarbete avseende utbildningen i förskoleklass. Utredningen visar att skolan saknar en uppföljning, analys och bedömning av utbildningen i förskoleklass i förhållande till de nationella målen.

Av skollagen framgår att en systematisk och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra författningar (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

De nationella målen för utbildningen i förskoleklass finns i skollagen och i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. I läroplanens tredje del framgår syftet med undervisningen i förskoleklass och det centrala innehållet. Syftestexten beskriver vilka förutsättningar eleverna ska ges och vilka kunskaper och förmågor eleverna ska kunna utveckla. Det centrala innehållet anger vilket innehåll som ska behandlas i undervisningen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 26) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, framgår att rektorn bör sammanställa enhetens resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen. Det framgår vidare (s. 28) att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevernas lärande och utveckling. Det anges också (s. 31 f) att utifrån uppföljningen bör rektorn tillsammans med personalen bland annat analysera vad i verksamheten som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Analysen kan utgå från diskussioner avseende exempelvis vilken betydelse olika arbetsformer och arbetssätt har för måluppfyllelsen, hur undervisningstiden utnyttjas, vilken betydelse de personella och materiella resurserna eller elevgruppernas sammansättning har, hur personalens kompetens, värderingar, förhållningssätt och arbetssätt påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen, och huruvida personalen har tillräckligt med kompetens för sitt uppdrag.

Det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet avseende förskoleklassen. Av intervjuer med rektorn och förskollärare framgår att tester av elevernas språkliga medvetenhet och matematiska kunskaper genomförs och ligger till grund för insatser i förskoleklassen. Rektorn tar del av dessa resultat samt besöker förskoleklassen för att ta del av undervisningen. Det framkommer emellertid i intervjuer med rektorn och förskollärare och att rektorn inte följer upp och analyserar hur väl förskoleklassen arbetar i riktning mot de nationella målen, exempelvis hur elevers lärande och utveckling påverkas av innehåll, arbetsformer och organisering av undervisningen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Malmaskolan inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Flens kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Flens kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Flens kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

I ärendets slutliga handläggning har även avdelningsjuristen Stina Nilsson och utredaren Erik Ahlsén deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Sundkvist

Maria Sundkvist
Beslutsfattare
Signerat av: Maria Sundkvist

X Eleonor Duvander

Eleonor Duvander
Föredragande
Signerat av: Eleonor Duvander

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Malmaskolan

Fakta om Malmaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Flens kommun under våren 2019.

Malmaskolan besöktes av Skolinspektionen den 27 mars 2019 och den 28 mars 2019.

Malmaskolan är en skolenhet med förskoleklass och grundskola, årskurs 1-6.

Skolenheten har cirka 175 elever och ligger i samhället Malmköping i Flens kommun.

Skolenhetens elever är fördelade på två förskoleklasser samt två klasser vardera i årskurserna 1-3. Eleverna i årskurserna 4-6 bildar en klass. Skolenheten leds av en rektor och personalen är indelade i fem arbetslag, ett för förskoleklass, ett för varje årskurs i lågstadiet samt ett arbetslag i mellanstadiet.

Måluppfyllelse

Kunskaper

Av Malmaskolans egen redovisning av kunskapsresultat för läsåret 2017/18, framgår att 16 procent av flickorna och 35 procent av pojkarna nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i läsförståelse i årskurs 1. Vidare framgår att samma läsår nådde en högre andel pojkar än flickor de nationella kunskapskraven i årskurs 3 utom i ämnet svenska. Detta läsår bedöms 73 procent av flickorna och 76 procent av pojkarna ha nått godtagbara kunskaper i ämnet matematik. Motsvarande andel för ämnet svenska är 90 procent av flickorna och 84 procent av pojkarna. I ämnet svenska som andraspråk bedöms 25 procent av flickorna och 42 procent av pojkarna ha nått godtagbara kunskaper. I de naturorienterade ämnena bedöms 73 procent av flickorna och 84 procent av pojkarna ha nått godtagbara kunskaper. Motsvarande värden för de samhällsorienterade ämnena är 73 procent av flickorna och 80 procent av pojkarna.

Av nationell statistik över terminsbetygen per ämne i årskurs 6, läsåret 2017/18, framgår att skolenhetens genomsnittliga betygspoäng är lägre än genomsnittet i Flens kommun och riket i samtliga ämnen. Endast i två ämnen, musik och slöjd, var skolenhetens genomsnittliga betygspoäng över 10. Högst var betygspoängen i musik (12,0) och lägst i svenska som andraspråk (1,8). I flertalet ämnen är skolenhetens genomsnittliga betygspoäng inte bara lägre utan betydligt lägre än genomsnittet i Flens kommun och i riket.

Trygghet och studiero

Skolinspektionens senaste enkät till elever i Malmaskolan, hösten 2017, besvarades av få elever och därför finns inget resultat för skolenheten. Rektorn uppger skriftligen att studiemiljön generellt är god, både vad gäller trygghet och studiero. Detta uttrycks även i intervjuer med elever och personal.